

KALLIO

peruspalvelukuntayhtymä

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

Tarkastuslautakunta 26.4.2021

Yhtymäkokous 6.5.2021

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Tarkastuslautakunta	2
1.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät	2
1.1.1	Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat	2
1.2	Arvioinnin toteuttaminen	2
2.	Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta	3
3.1	Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet	3
2.2	Sopimusohjaus	3
2.3	Palvelualoittaisten tavoitteiden toteutuminen	4
2.3.1	Hallinto- ja tukipalvelut	4
	Hyvinvointipalvelut	4
2.3.1.1	Perhe- ja sosiaalipalvelut	4
2.3.1.2	Hoito- ja hoivapalvelut	6
2.3.2	Terveyspalvelut	7
2.3.2.1	Vastaanotto ja vuodeosastopalvelut	7
2.3.2.2	Erikoissairaanhoido	8
2.3.2.3	Työterveyshuolto	9
2.3.2.4	Suun terveydenhuolto	9
2.3.2.5	Ympäristöterveydenhuolto	10
2.3.2.6	Psykososiaaliset palvelut	10
2.4	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	11
3.	Henkilöstö	12
4.	Muut havainnot	13
5.	Yhteenveto	13
6.	Tilinpäätöksen hyväksyminen sekä tili- ja vastuuvapauden myöntäminen	14
7.	Toimenpide-esitys arviointikertomuksen johdosta	14

1. Tarkastuslautakunta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion yhtymäkokouksen valitseman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kuntayhtymän yhtymäkokouksen talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan on seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista. 121 §:n mukaan tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

1.1.1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat tarkastussäännön mukaan valtuutettuja.

Yhtymäkokous valitsi kokouksessaan 29.8.2017 tarkastuslautakunnan jäsenet toimikaudeksi 2017–2021

Jäsen

Ahti Hannula, puheenjohtaja
Sakari Rahkala, varapuheenjohtaja
Eija Jutila
Riitta Ekstam

Varajäsen

Piritta Huovari
Eero Myllykangas
Maarit Jutila
Heikki Häyrynen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut 2020 tilikauden ajan JHT, KHT Katri Hokkanen KPMG Oy:stä ja sitä aikaisemmin JHTT Asko Vanhatupa, BDO Auditor Oy:stä.

1.2 Arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta on kokoontunut kalenterivuoden 2020 arviointia varten kolme kertaa ja vuoden 2021 keväällä neljä kertaa. Lautakunta on tilikautta 2020 koskevissa kokouksissaan kuullut hyvinvointipalvelujohtajaa, terveyspalvelujohtajaa, kuntayhtymän johtajan ja talousjohtajan katsauksia kuntayhtymän taloudesta, toiminnasta ja toimintojen kehittämisestä. Tarkastuslautakunta on kuullut henkilöstöpäällikköä Kallion henkilöstöhallinnosta.

Tarkastuslautakunta kuuli ajankohtaiskatsaukset vammaispalveluiden ja erityis- palveluiden osalta.

Tarkastuslautakunta on valvonut sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattanut ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Vuodelle 2020 hyväksymänsä arviointisuunnitelman mukaisesti tarkastuslautakunta on keskittynyt koko kuntayhtymän, hallinto- ja tukipalvelujen sekä hyvinvointi- ja terveystalouden toimialojen tavoitteiden toteutumisen seurantaan. Lisäksi lautakunta on kiinnittänyt huomiota sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan.

Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2020 arviointikertomuksensa edellä mainituissa kuulemistilaisuuksissa annettuihin ajankohtaiskatsauksiin, kuntayhtymän toimintakertomukseen, yhtymähallituksen ja yhtymäkokouksen pöytäkirjoihin sekä muuhun viranhaltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin.

2. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Toimintakertomuksessa on esitelty yhtymäkokoukseen nähden sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen toimialoittain.

Yhtymäkokouksen hyväksymään talousarvioon on tehty seuraavat määrärahojen muutokset: erikoissairaanhoidon 3,5 milj. euroa ja omaan toimintaan: lastensuojeluun 0,5 milj. euroa ja koronapandemian hoitoon 1,5 milj. euroa.

Talousarvion muutokset ja muutettu talousarvio tulisi esittää tilinpäätöksen taulukoissa omana sarakkeenaan, jotta alkuperäisen talousarvion luvut, muutos ja muutettu talousarvio ja toteuman vertailu muutettuun talousarvioon olisivat erikseen näkyvillä.

Tilivelvolliset seuraavat talouden toteutumista kirjanpidosta saatavien talousraporttien perusteella.

3.1 Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet

Peruspalvelukuntayhtymä Kallion toiminta on järjestetty jäsenkuntien Alavieska, Nivala, Sievi ja Ylivieska 1.1.2012 voimaan tulleen perussopimuksen muutoksen mukaisesti.

Vuoden 2020 talousarvion ja suunnitelmakauden 2021 - 2022 toiminnalliset tavoitteet pohjautuivat Kallion palvelustrategiaan, joka päivitettiin vuoden 2020 aikana ja hyväksyttiin yhtymähallituksessa loppuvuodesta.

Tilikaudella on pääosin noudatettu kuntayhtymän strategisia linjauksia niin hyvin kuin se koronapandemian vuoksi oli mahdollista.

2.2 Sopimusohjaus

Kuntayhtymän perussopimuksen ja hallintosäännön lähtökohtia ovat sopimusohjaus ja omistajaohjauksen kanavointi jäsenkunnista kuntayhtymään kuntajohtajien välityksellä sopimustyöryhmässä. Sopimusohjaus on prosessi, jossa määritellään väestön palvelujen tarve sekä sovitaan palvelujen määrästä ja laadusta.

Jäsenkuntien maksuosuudet määräytyvät aiheuttamisperiaatteen mukaisesti vahvistetun toiminta- ja taloussuunnitelman pohjalta. Kunnittaisen kustannustenjaon välineenä on Numerus-laskentatyökalu, jonka avulla lasketaan kullekin jäsenkunnalle tulosalueittaiset kustannukset tuoteryhmäkohtaisina suursuoritteina suunniteltujen/käytettävien palvelu suoritteiden mukaisessa suhteessa. Numerus toteumataulukot ovat toimintakertomuksen oheismateriaalina.

2.3 Palvelualoittaisten tavoitteiden toteutuminen

2.3.1 Hallinto- ja tukipalvelut

Hallinto- ja talouspalveluiden keskeisenä tehtävä on tukea kuntayhtymän kehittämisprosessien toteuttamista. Keskeisenä tehtävänä on ollut tukea toimialojen välisen yhteistyön syventämistä ja kuntayhtymän strategista suunnittelua.

TAVOITE 1.	MITTARI	TOTEUTUNUT
Aktiivinen toimija valmistautuessa tulevissa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksissa	Muuttuvan toimintaympäristön vaikutukset kuntayhtymän strategiaan linjauksiin on arvioitu ja on aloitettu varautuminen tuleviin muutoksiin. Palvelustrategia on päivitetty.	Palvelustrategia on päivitetty huomioiden muuttuva toimintaympäristö sekä arvomaailma. Kansalliseen ja alueelliseen Sote-uudistuksen hanketyöhön (POPSote) on osallistuttu aktiivisesti
Lautakunta kiinnitti huomiota soteuudistuksen vähäiseen käsittelyyn toimintakertomuksessa ja toivoo Kallion pitävän yllä vahvaa alueen edunvalvontaa sote valmistelussa.		

Hyvinvointipalvelut

2.3.1.1 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Tavoitteena oli mm seuraavat:

1. Edistetään lasten ja perheiden hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä työikäisten palveluissa, lapsiperheiden palveluissa, lastensuojelussa ja vammaisten palveluissa järjestämällä palvelut suunnitelmallisesti, yhtenäisillä toimintavoilla sekä kehittämällä yhteisiä palveluprosesseja ja monialaista työtä muiden toimijoiden kanssa.
2. Tunnistetaan paljon palveluja käyttävät. Toimitaan Moniasiakas puheeksi-toimintamallin mukaisesti.
3. Lisätään asiakkaiden osallisuutta aikuissosiaalityössä, lapsiperheiden palveluissa, lastensuojelussa sekä vammaisten palveluissa kehittämällä sähköistä asiointia ja järjestelmällistä asiakaspalautteen keräämistä.

LANUn aloittaessa toimintansa moniammatillista prosessia kehitettiin yhteistyössä lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun kanssa.

Tavoitteeseen hoitopäivien määrän vähenemisestä lastensuojelun sijaishuollossa ei ole päästy.

Kehitysvammahuollon laitoshoitopäivien osalta tavoite ei toteutunut johtuen yksittäisten asiakkaiden pitkäkestoista tuen tarpeista.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa asiakkaiden määrä laski työkäisten palveluissa ja ennaltaehkäisevissä perhepalveluissa ja nousi lastensuojelussa sekä kehitysvammahuollossa edelliseen vuoteen verrattuna.

Lastensuojelun tukea tarvitsevien lasten määrä (450) pysyi edelleen korkeana, vaikka väheni edellisvuoteen verrattuna. Lastensuojeluasiakkaita koskevia lastensuojeluilmoituksia vastaanotettiin 451 kappaletta.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten määrä (239) oli 21 lasta enemmän kuin edellisenä vuonna. Kustannusten nousu ja talousarvion ylitys johtui uusista sijoituksista, joihin ei talousarviossa varauduttu (painottuen Nivalaan ja Ylivieskaan).

Vammaispalvelussa kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminnot olivat suljettuina kokonaan koronaepidemiasta johtuen noin kaksi kuukautta ja sen jälkeen niiden toiminta oli koronarajoitusten vuoksi supistetumpaa.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa yksityisten palveluntuottajien valvontaa toteutettiin lähes normaalisti. Alkuvuoden aikana valvontaa toteutettiin Kallion valvontasuunnitelman mukaisesti.

Taloudellisten tavoitteiden osalta perhepalveluiden kokonaisuus ylitti talousarvion nettototeuman ollessa 109 % muutettuun talousarvioon verrattuna. Edelliseen tilinpäätökseen verrattuna kustannukset nousivat 13,8 %. Ylitys johtui erityisesti kodin ulkopuolisista sijoituksista.

Poikkeuksellinen vuosi hankaloittaa vertailtavuutta. Kuten toimintakertomuksessa on mainittu, korona vaikutti palveluiden järjestämiseen ja asiakkaiden käyttäytymiseen.

Kallio on panostanut ennaltaehkäisevään toimintaan. Tulosten arviointia vaikeuttaa korona. Tarkastuslautakunta odottaa edelleen tuloksia näistä lähivuosina kustannuskehityksen hillitsemiseksi.

Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota strategian mukaiseen resurssointiin lisääntyvien perhepalveluiden osalta.

2.3.1.2 Hoito- ja hoivapalvelut

Tavoitteena olivat, että

1. asiakkaan terveyden, toimintakyvyn ja osallisuuden turvaaminen ja ylläpitäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa niin, että asiakkaan hyvä arki toteutuu hänen omassa yhteisössään
2. asiakkaan saamat palvelut tuotetaan määräajassa, kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti
3. asiakkaan tarvitsemat palvelut järjestyvät asiakaslähtöisesti ja joustavasti eri toimijoiden yhteistyönä.

Kotihoidon toimintaa kehitettiin ja organisoitiin uudelleen. Koronatilanteen edelleen jatkuessa merkittävimpiä muutoksia kotiin annettavissa palveluissa oli päivätoiminnan keskeyttäminen koko loppuvuoden ajaksi ja vuorohoitoyksiköiden profiloituminen yksiköittäin erityyppisille asiakkaille.

Kallion alueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2017–2020 linjasi vuoden toimintaa. Kansalaisfoorumeita ei pidetty kokonasta johtuen.

Tilinpäätöksen mukaan lain mukainen odotusaika palveluiden piiriin toteutui pääosin, kuukausittaista ja kuntakohtaista eroa on vuoden 2020 aikana ollut. Yli 3 kuukauden määräaika tehostetun palveluasumisen paikan saamiseen, ylittyi keskimäärin 4,5 asiakkaalla kuukaudessa. Tarkastuslautakunta kaipaa lisäselvennystä odotusaikojen pituudesta ja palvelupaikkoja odottavien määristä.

Palvelusetelin käyttäminen paikan järjestämiseksi olisi nykyistä laajempaa mahdollista Kallion sisällä ja ulkopuolisissa kunnissa, mutta tähän asiakkaat eivät aina ole olleet halukkaita.

Huhtikuussa 2020 uutena yksikkönä aloitti varahenkilöstöyksikkö. Tarkastuslautakunta pitää varahenkilöstöyksikön perustamista hyvänä toimenpiteenä ja odottaa yksikön taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia jatkossa.

Kotihoitopalveluissa lähihoitajien välitön asiakasaika oli 54 % ja sairaanhoitajilla 34 % (ed. vuonna 55 % ja sairaanhoitajilla 40 %, tavoitteet 2020 vuodelle olivat 60 % ja 40 %). Tilinpäätöksen mukaan sairaanhoitajien työaikaprosenttiin vaikutti välittömän työajan kirjaamisen ja ajanvarauskirjojen käytön tarkentunut ohjeistus. Tarkastuslautakunta haluaa tietää, miten asiakasaikaprocentin muutos on vaikuttanut kotihoidon asiakaspalvelun tasoon ja minkälainen kirjaustavan muutoksen vaikutus on jatkossa?

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota neuvontaan ja ohjeistukseen kotisivujen osalta.

Tarkastuslautakunta kaipaa lisäselvennystä odotusaikojen pituudesta ja palvelupaikkoja odottavien määristä.

2.3.2 Terveyspalvelut

2.3.2.1 Vastaanotto ja vuodeosastopalvelut

Tavoitteina olivat:

1. Asiakslähtöisen toiminnan ja asiakaskokemuksen kehittäminen palveluissa sekä digitaalisaation edistäminen.
2. Asiakkaan tarvitsemat palvelut järjestyvät asiakslähtöisesti eri toimijoiden yhteistyönä. Moniasiakas saa hänelle tarpeellisia ja kohdennettuja palveluja.
3. Mielen hyvinvoinnin edistäminen
4. Yhteistyön kehittäminen varhaisen tuen mallin luomiseksi raskaana oleville / pienten lasten vanhemmille, joilla on psyykkisiä oireita. Varhaisen tuen mallia kehitetään yhdessä muiden toimijoiden kanssa (neuvola, perheneuvola, sos. toimi, terapiakeskus).

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että aukioloajat on laajennettu koskemaan ilta- ja viikonloppuaikoja.

Kallion eri toimipisteiden henkilöresursointiin tulee tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kiinnittää huomiota työntekijöiden jaksaminen huomioiden.

Vastaanottopalveluissa kevään ja kesän aikana asiakkaat peruivat vastaanottoaikojaan lääkäreille, hoitajille sekä terapeuteille. Lisäksi päivystyspalvelujen tarve laski keväällä reilusti. Avoterveydenhuollossa keväällä oli sulkua koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa koulujen sulkemisen myötä.

Koronan aiheuttama pandemiatilanne on tuonut mukanaan uusia toimintoja vastaanottopalveluihin. Pandemiatyöhön siirrettiin henkilöstöä pääosin vastaanottopalveluista. Pandemiavastaanotto (poliklinikka) perustettiin keväällä Ylivieskan terveyskeskukseen ja toinen piste Nivalan terveyskeskukseen.

Pandemian aiheuttamien toimien myötä on keskitetty eri toimintoja eri toimipisteisiin,

jotta tietyt potilasryhmät voidaan hoitaa turvallisesti, mm. tähystykset ja reuma- ja syöpäpotilaiden hoito on keskitetty Nivalaan. Tarkastuslautakunta pitää toimintojen keskittämistä hyvänä kehityssuuntana muutenkin kuin pandemian aikana.

Neuvolan sähköinen ajanvaraus toimii ja iltavastaanottoajat jatkuivat suunnitellusti. Sähköistä ajanvarausta on laajennettu laboratorion ja fysioterapian osalta sekä laajennettu koskemaan mielenterveyspäivystyksen puhelinaikoja.

Vastaanottojen (vastaanotot, välinehuolto, laboratorio, röntgen) nettokulujen toteuma on 96,6 %, vuodeosastojen 99,3 % ja kuntoutuksessa 95,7 % ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

Lanu-tiimi on aloittanut toimintansa ja yhteistyömalleja kehitetään vielä. Mielenterveyspäivystys siirrettiin vastaanotolle pilottina. Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä Lanu-tiimin toiminnan aloittamista ja odottaa toiminnan vaikutuksia.

Kallion eri toimipisteiden henkilöresursointiin tulee tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kiinnittää huomiota työntekijöiden jaksaminen huomioiden.

Kuntayhtymä on edelleen kehittänyt sähköisiä palveluita asiain nopeuttamiseen ja helpottamiseen. Tarkastuslautakunnan mielestä sähköisten palveluiden hyödyntämistä ja tiedottamista tulee jatkaa, jolloin jää aikaa palvella asiakkaita, joilla ei ole valmiuksia hyödyntää sähköisiä palveluita.

2.3.2.2 Erikoissairaanhoito

Tavoitteina oli esim:

1. Lasten ja nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon kustannusten kasvun hillitseminen. Lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön (LaNu-tiimi) käynnistäminen moniammatillisena yhteistyönä.
2. Reumahoidon yhtenäistäminen alueella

Nuorisopsykiatrisen kustannukset laskivat vuoden 2020 aikana niin kuntayhtymän tasolla, kuin myös joka kunnassa.

Kuntayhtymässä toimii reumavastuulääkäri – reumahoitaja työpari koko kuntayhtymän alueella. Reumatautien erikoislääkärin palveluja ei ole kuitenkaan pystytty kuntayhtymään löytämään erikoisalalan lääkäreiden vähäisyyden vuoksi.

Erikoissairaanhoidon kustannukset nousivat kuntayhtymän tasolla edelliseen vuoteen verrattuna 1,8 %.

Ostetun erikoissairaanhoidon osalta vuosi 2020 on ollut kaksijakoinen. Ylivieskassa ja Nivalassa kustannuksia on kertynyt selvästi edellistä vuotta enemmän, kun taas Sievissä ja etenkin Alavieskassa kustannuksia on kertynyt viime vuotta vähemmän.

Eryityisesti psykiatriassa kustannukset ovat kuntayhtymätasolla laskeneet merkittävästi, samoin syöpätaudeissa.

Ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten nousu verrattuna vuoden 2019 tilinpäätökseen on 2,2 %. Ostettu erikoissairaanhoido alittaa muutetun vahvistetun talousarvion 932 804 euroa.

Omassa erikoissairaanhoidossa toiminta on pääosin ollut normaalia. Suurimmat haasteet ovat liittyneet erikoisosajien saamisessa.

Erikoissairaanhoidossa nettokulujen toteuma alkuperäiseen talousarvioon verrattuna on 105,1 % ja muutettuun talousarvioon verrattuna 97 %.

Kuntayhtymän oman toiminnan kehittäminen on hillinnyt erikoissairaanhoidon kustannusten kasvua.

2.3.2.3 Työterveyshuolto

Tavoitteena oli työterveyshuollon potilaskertomusjärjestelmän muuttaminen. Acute-potilastietojärjestelmä otettiin käyttöön joulukuun 2020 alusta.

Työterveyshuollon toiminta ja talous eivät ole toteutuneet suunnitellusti vuoden 2020 aikana. Yksikön tuloja ovat vähentäneet henkilöstösiirrot pandemiapoliklinikalle sekä potilasryhmien siirto pandemiapoliklinikalle. Lääkärityövoimasta on ollut vajausta. Lääkärityövoiman vajetta on paikattu hankkimalla ostolääkäreitä yksityiseltä palveluntuottajalta. Ostolääkäreiden käyttö on lisännyt yksikön kustannuksia.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota työterveyshuollon lääkäreiden kuten muunkin lääkäriresurssin riittävyteen.

2.3.2.4 Suun terveydenhuolto

Tavoitteina oli tuottavuuden lisääminen ja hoitoon pääsyn paraneminen.

Koronatilanteesta johtuen yhteispalavereita vastaanotto toiminnan kanssa ei ole ollut mahdollista toteuttaa. Ikäihmisten toimintamallia vielä hiotaan, eikä toiminta vielä käynnistynyt johtuen koronapandemiasta (vierailujen rajoittaminen ikäihmisten luona).

Vastaamattomien puhelujen määrän tavoite oli alle 20 %, toteuma ylittää koko vuoden osalta 20 % (keskimäärin 21,8%). Tarkastuslautakunnan mielestä vastaamattomien puheluiden osuus on melko suuri.

Palvelun tavoitteena oli ylläpitää ja edistää alueen väestön terveyttä ja hyvinvointia turvaamalla väestölle mahdollisimman hyvä suun ja hampaiden terveys. Tämä toteutui

ohjaamalla väestöä omatoimiseen suunterveydenhoitoon ja järjestämällä korkealaatuisia suun terveydenhuollon palveluja koko väestölle vaikuttavasti, taloudellisesti ja tehokkaasti.

Koronaepidemia toi oman haasteensa toimintaan. Kiireetön hoito keskeytettiin maaliskuussa valtakunnallisen linjauksen mukaan, jotta hammashuollon henkilöstön suojaaminen sekä suojarusteiden riittävyys pystyttiin turvaamaan. Talouden tavoitteiden osalta asiakasmaksutuloja jäi saamatta ja toiminnalliset tavoitteet käyntimäärien osalta eivät toteutuneet arvioidusti. Riskinä on, että hoidon tarve tulee esille tulevaisuudessa entistä suurempana.

Suun terveydenhuollossa nettokulujen toteuma on 102,6 % ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

Tarkastuslautakunnan mielestä vastaamattomien puheluiden osuus on melko suuri. Onko tavoite (alle 20 %) oikean suuruinen?

2.3.2.5 Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon tulosalueeseen kuuluvat eläinlääkintähuolto ja terveystarkastus.

Tavoitteina talousarviossa oli mm. suunnitelmallisen valvonnan toteutuminen ja uusintatarkastusten toteuttaminen.

Toteuma valvonnassa oli 60 %, joka on vuodelle 2020 asetettua tavoitetta matalampi. Koronaepidemian aikana keskityttiin akuuttivalvontaan, asiakkaiden neuvontaan sekä ohjeistamiseen, mikä näkyy toteutumassa. Vuoden 2020 uusintatarkastukset tehtiin.

Ympäristöterveydenhuollon riskit liittyvät henkilöstöön pienen yksikkökoon vuoksi.

Ympäristöterveydenhuollossa nettokulujen toteutuma oli 92 % ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

Tarkastuslautakunta kehottaa pitämään huolta henkilöstöresurssin riittävydestä.

2.3.2.6 Psykososiaaliset palvelut

Talousarviossa on asetettu 3 tavoitetta, joista yksi on lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön (LaNu-tiimi) käynnistäminen. Lanu-yksikkö on aloittanut toiminnan ja hoito- ja palveluprosessit on kuvattu kirjallisesti. Varhaisen tuen mallia on kehitetty ja moniammatillista yhteistyötä on aloitettu.

Mielenterveysyksikön hoitoon on päässyt 3 kuukauden sisällä kiireellisyydestä riippuen. Psykiatriin vastaanotolle on päässyt 1-2 kk:n sisällä, vuoden loppupuolella jopa kuukauden sisällä. Mielenterveysyksikön osalta käynnit vähenivät keväällä koronan vuoksi, asiakkaat peruivat käyntejä ja osa käynneistä toteutettiin etäyhteyksillä.

Psykiatrinen kotikuntoutus ja tehostettu kotikuntoutus ovat tukeneet toiminnallaan ennaltaehkäisevästi terapiakeskuksen ja aikuissosiaalityön kautta ohjautuneita asiakkaita (51 asiakasta).

A-klinikalla resurssi kohdentuu edelleen enenevästi moniongelmaisten asiakkaiden hoitamiseen. Usein he ovat huumeidenkäyttäjiä.

Psykososiaalisissa palveluissa nettokulujen toteutuma oli 92 % ajankulun mukaiseen talousarvioon verrattuna.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Kalliossa on ymmärretty ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys.

2.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntayhtymässä on hyväksytty sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet ja niiden perusteella on laadittu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan systemaattista raportointi on vakiintunut mm. osana osavuositarkastuksia ja tilinpäätöstä. Tilivelvollisten säännöllisissä kokouksissa arvioidaan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä sisäisen valvonnan toteutumista. Kuntayhtymän vahinko- ja omaisuusvakuuttaminen ajantasaisesti säännöllisesti vuosittain.

Toimintakertomuksessa oleva selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta on tarkastuslautakunnan mielestä kattava.

Toimintakertomuksessa on todettu, että sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on myös kehitettävää.

Tunnistetut keskeiset sisäisen valvonnan osa-alueiden kehittämisaalueet (puutteet)

1. Omavalvontakäsikirjan mukaisen toiminnan juurruttaminen osaksi yksiköiden arjen toimintaa.
2. Asiakastarpeiden muutosten tunnistaminen, raportointi ja varautuminen. Paljon palveluita tarvitsevien asiakaslähtöinen palveluprosessien toteutus.
3. Organisaation esimiesten ja henkilöstön osaamisen valmiuksien vahvistaminen

Suunnitellut kehittämistoimet

1. Omavalvontakäsikirjan mukainen toiminta ja yksikkökohtaisten omavalvontasuunnitelmien laadinta ja toimeenpano. Omavalvonnan koulutukset ja omavalvontasuunnitelmien laadinta yksiköissä
2. RiskiArvi ja HaiPro ohjelmiston käytön edelleen laajentaminen ja raportoinnin hyödyntäminen. Sisäisen valvonnan tiedonkeruun ja analysoinnin edelleen tehostaminen.
3. Asiakastarpeiden analysoinnin ja raportoinnin kehittäminen. Moniasiakas/yhteisasiakas puheeksi toimintamallin käyttöönotto.
4. Osaamisen hallintaan liittyvä koulutus ja viestintä
5. Valmiussuunnitelmien päivittäminen

Kannanotto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä

Sisäinen valvonta tuottaa keskeisiltä osin riittävän varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain ja hyvän hallintotavan noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Yhtymäkokouksen hyväksymän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden mukaista toimintamallia ja raportointia on toteutettu. Toimintamallin kehittämiseen kiinnitetään jatkossa edelleen huomiota.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota henkilöstökertomuksesta ilmenevään HaiPro ilmoitusten lisääntyneeseen määrään, etenkin työturvallisuuden osalta.

3. Henkilöstö

Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen covid-19 pandemian takia. Etätyön ja digiloikan myötä monet tapaamiset ja kokoukset hoidettiin verkossa. Peruspalvelukuntayhtymä Kallion palveluksessa oli vuoden lopussa työssä 898 (ed. vuonna 875) vakinaisen viran/toimenhaltijaa. Määräaikaisesti hoidettiin 294 (ed. vuonna 324) avointa virkaa tai toimea.

Rekrytoinnissa haasteita tuotti lääkäreiden, sosiaalityöntekijöiden, psykologien ja terapeuttien vakinaisiin toimiin rekrytointi sekä lähihoitajien ja sairaanhoitajien määräaikaisiin sijaistuksiin rekrytointi.

Kallion osaamisen kehittämisessä painotettiin verkkokoulutuksia vuoden 2020 aikana. Kallion esimiesten osaamiskartoitus tehtiin joulukuulla 2020. Koulutukseen käytettiin työpäiviä selvästi edellistä vuotta vähemmän.

Henkilöstön mahdollisuuksia osallistua työvuorojensa suunnitteluun lisättiin Titanian sähköisenasiointin ja yhteisöllisen työvuorojen suunnittelu avulla. Kalliossa aloitettiin hyvinvointipalveluissa varahenkilöyksikön toiminta, johon yhdistettiin kotihoidon resurssipooli.

Koko henkilöstön sairauspoissaolojen keskipituus kalenteripäivinä oli 2020 vuonna 18,3 (2019 vuonna 16,2; 2018;15,6 kalenteripäivää) henkilötyövuotta kohden. Pitkät sairauslomat (yli 180 päivää) vähenivät. Koronan vuoksi luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Vuoden 2020 henkilöstömenot olivat yhteensä 49,2 milj. euroa (ed. tp. 48,1 milj. euroa).

Henkilöstön vaihtuvuus kotihoidossa vaikeuttaa asiakkaiden tilan arviointia ja hoitoa. Myös henkilöstön perehdytykseen tulee kiinnittää huomiota.

Haasteena on edelleen ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuus ja riittävyys monituottajaisessa toimintaympäristössä.

4. Muut havainnot

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen kiinnittämään huomiota alihankkijoiden valvontaan ja omistajaohjaukseen.

Kallion tulisi kehittää mainettaan vetovoimaisena työnantajana (irtisanoutumiset ja vaihtuvuus lisääntynyt).

Henkilöstökertomuksen mukaan määräaikaisen henkilöstön määrä on laskenut ja vakinaisten kasvanut. Henkilöstön keski-ikä on alentunut.

5. Yhteenveto

Tarkastuslautakunta kiittää henkilökuntaa ja hallitusta onnistuneesta toiminnasta pandemiaolosuhteissa.

Tiukasta taloudellisesta raamista huolimatta toimintaa on voitu ylläpitää ja kehittää tuloksellisesti, esim. erikoissairaanhoidon osalta.

Tarkastuslautakunta on huolissaan pandemian vaikutuksesta tulevien vuosien palvelutarpeen kehitykseen.

6. Tilinpäätöksen hyväksyminen sekä tili- ja vastuuvapauden myöntäminen

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

7. Toimenpide-esitys arviointikertomuksen johdosta

Tarkastuslautakunta esittää vuoden 2020 arviointikertomuksen yhtymäkokouksen käsiteltäväksi ja edellyttää, että hallitus antaa kertomuksessa oleviin lautakunnan tekemiin havaintoihin vastaukset syyskuun loppuun mennessä.

Ylivieskassa 26.4.2021

Ahti Hannula
puheenjohtaja

Riitta Ekstam
jäsen

Eero Myllykangas
varajäsen

Eija Jutila
jäsen